

9 Μαΐου, 1995

[ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ,
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Δ/στές]

ΧΑΡΙΘΕΑ ΚΩΣΤΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ,

Εφεσείουσα-Αιτήτρια,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΕΠΑΡΧΟΥ ΛΕΜΕ-
ΣΟΥ Ή ΒΟΗΘΟΥ ΕΠΑΡΧΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ,

Εφειβλήτων-Καθ'ων η αίτηση.

(Αναθεωρητική Έφεση Αρ. 1125)

-
- Πράξεις ή αποφάσεις μέσα στην έννοια του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Απόφαση της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου και του Επαρχου για τη διέλευση αγωγών για παροχή ηλεκτρισμού σε γειτονικό κτήμα πάνω από τεμάχιο της αιτήτριας και για την εγκατάσταση πασσάλων πάνω στο ίδιο τεμάχιο — Επιβολή όρων για τη διασφάλιση των οικονομικών και άλλων δικαιωμάτων της αιτήτριας — Πλήρης διερεύνηση όλων των διαζευκτικών πιθανοτήτων — Η επίδικη διοικητική απόφαση επικυρώθηκε εφόσο εξυπηρετούσε το δημόσιο συμφέρον και ήταν η ολιγώτερον επαχθής λύση υπό τις περιστάσεις. 5 10
- Αιτιολογία διοικητικής πράξης — Ανάγκη για πλήρη και καθαρή αιτιολογία — Μπορεί να συμπληρώνεται από τα στοιχεία του φακέλλου.
- Διοικητικό Δίκαιο — Κατάχρηση εξουσίας — Σύμφωνα με τη νομολογία το βάρος αποδείξεως βρίσκεται σ' εκείνον που την επικαλείται. 15
- Δέουσα έρευνα — Ισχυρισμός για παράλειψη διεξαγωγής δέουσας έρευνας — Δεν τεκμηριώθηκε λόγω των στοιχείων του διοικητικού φακέλλου και των σχετικών εγγράφων.

Η εφεσείουσα είναι ιδιοκτήτρια ενός τεμαχίου γης που προσφέρεται για οικιστική ανάπτυξη στις Πάνω Πλάτρες. Ο ιδιοκτήτης γειτονικού κτήματος ζήτησε την παροχή οικιακού ηλεκτρισμού για το κτήμα του μέσα στο οποίο ανήγειρε κατοικία. Η Αρχή Ηλεκτρι-

5 σμού Κύπρου (η Αρχή), απεφάσισε πως η παροχή ηλεκτρισμού θα μπορούσε να γίνει με επέκταση του ηλεκτρικού δικτύου και με την εγκατάσταση δύο γραμμών ψηλής και χαμηλής τάσης καθώς και την εγκατάσταση τριών πασσάλων με δύο στηρίγματα πάνω στο τεμάχιο της εφεσείουσας.

10 Η εφεσείουσα αρνήθηκε να δώσει τη συγκατάθεσή της σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία γι' αυτό ζητήθηκε η συγκατάθεση του Επαρχου για υλοποίηση των πιο πάνω σχεδίων. Ο Έπαρχος συμφώνησε με την απόφαση της Αρχής τόσο για τεχνικούς λόγους όσο και για την προστασία του πρασίνου και παρεχώρησε τη σχετική άδεια.

Η επίδικη απόφαση προσβλήθηκε ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου για τους πιο κάτω λόγους:

- 15
1. Κατάχρηση εξουσίας, έλλειψη δέουσας έρευνας και πλάνη περί τα πράγματα και το Νόμο.
 2. Αυθαίρετη άσκηση εξουσίας, παράβαση της αρχής της χρηστής διοίκησης και εύνοια, και
 3. Έλλειψη αιτιολογίας.

20 Το πρωτόδικο Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή αφού αποφάνθηκε ότι η επίδικη απόφαση εξυπηρετούσε μόνο το δημόσιο συμφέρον και ότι δεν υπήρξε αλλότριος σκοπός. Επίσης ότι η αιτιολογία ήταν πλήρης και εσυμπληρώνετο από τα στοιχεία των φακέλλων.

25 Στην έφεση προβλήθηκαν οι ισχυρισμοί ότι το εύρημα του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι η αρμόδια αρχή προέβη σε δέουσα έρευνα ήταν εσφαλμένο και επίσης ότι η αιτιολογία ήταν ελλιπής.

Η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου απέρριψε την έφεση και αποφάνθηκε ότι:

- 30
1. Τόσο η Αρχή όσο και ο Βοηθός Έπαρχος έκαμαν πλήρη έρευνα όλων των υπαλλακτικών και ολιγότερο ζημιογόνων λύσεων μέσα στα επιτρεπτά και τεχνικά ορθά πλαίσια και έδωκαν μια λογική λύση προτού καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι η ληφθείσα απόφαση εξυπηρετούσε το σκοπό και ήταν η ολιγότερο επαχθής λύση.

2. Ο ισχυρισμός για εύνοια είναι ατεκμηριώτος γι' αυτό και απορρίπτεται.
3. Η αιτιολογία του Επάρχου ήταν πλήρης και καθαρή και εσυμπληρώνετο και από τα στοιχεία του φακέλλου.
4. Με την έγκριση της προτεινόμενης λύσης ο Βοηθός Έπαρχος 5
έθεσε τέτοιους όρους που διασφάλιζαν όσο είναι δυνατό τα οικονομικά και άλλα δικαιώματα της εφεσείουσας.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.

Έφεση.

Έφεση εναντίον της απόφασης Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου Κύπρου (Στυλιανίδης, Δ.) που δόθηκε στις 19 Μαΐου, 1990 (Προσφυγή αρ. 701/89) με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή της εφεσείουσας εναντίον απόφασης των εφεσιβλήτων για διέλευση αγωγών ψηλής και χαμηλής τάσης πάνω από το τεμ. 204 που ανήκει στην εφεσείουσα. 10
15

Χρ. Χριστοφίδης, για την εφεσείουσα-αιτήτρια.

Κλ. Θεοδούλου (κα), Ανώτερη Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τον εφεσίβλητο-καθ'ού η αίτηση 1.

Κ. Στιβαρού (κα), για Γ. Κακογιάννη, για την εφεσίβλητη - Καθ'ης η αίτηση 2. 20

Cur. adv. vult.

ΠΙΚΗΣ, Π.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Παπαδόπουλος.

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Δ.: Η έφεση αυτή στρέφεται εναντίον της απόφασης Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου ο οποίος, κατά την άσκηση της πρωτοβάθμιας αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας, απέρριψε την προσφυγή της εφεσείουσας. Με την προσφυγή της η εφεσείουσα ζητούσε: 25

“Δήλωση του Δικαστηρίου ότι η πράξη ή απόφαση της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου και η συγκατάθεση του Επάρχου ή Βοηθού Επάρχου Λεμεσού για τη διέλευση αγωγών ψηλής και χαμηλής τάσης πάνω από το τεμ. 204 που ανήκει στην Αι- 30

τήτρια και για την εγκατάσταση τριών πασσάλων με δύο στηριγμάτα πάνω στο ίδιο τεμάχιο είναι άκυρες και στερούνται κάθε νομικού αποτελέσματος.”

5 Το ιστορικό που οδήγησε στην επίδικη διαφορά είναι σε συντομία το πιο κάτω:

10 Η εφεσείουσα-αιτήτρια είναι ιδιοκτήτρια ενός τεμαχίου γης με αριθμό 204, Φ/Σχ. XLVII/12 στο χωριό Πάνω Πλάτρες. Το κτήμα αυτό περιγράφεται ως “αμπέλι”, στην πραγματικότητα όμως προσφέρεται για οικιστική ανάπτυξη, με συντελεστή δόμησης 8% (βλ. Γνωστοποίηση Αρ. 2210, ημερομηνίας 27/2/1987, Παράρτημα ΙΙΙ(Ι), σελ. 241).

15 Ο ιδιοκτήτης του Τεμαχίου 212, που γειτνιάζει με το κτήμα της εφεσείουσας, υπέβαλε στις 27/1/1989 αίτηση στην Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου και ζήτησε την παροχή οικιακού ηλεκτρισμού για το κτήμα του μέσα στο οποίο είχε ανεγείρει κατοικία. Υστερα από μελέτη από την Αρχή Ηλεκτρισμού βρέθηκε πως η παροχή ηλεκτρισμού θα μπορούσε να γίνει με επέκταση του ηλεκτρικού δικτύου και με την εγκατάσταση δύο γραμμών ψηλής και χαμηλής τάσης καθώς και την εγκατάσταση μετασχηματιστή 20 επί πασσάλου. Η επέκταση αυτή μπορούσε να γίνει με την εγκατάσταση ηλεκτρικής γραμμής τάσης 11 ΧΒ που να διέρχεται πάνω από το Τεμάχιο 204 που ανήκει, όπως είπαμε πιο πάνω, στην εφεσείουσα. Επίσης, η προέκταση θα γίνετο με την εγκατάσταση - τοποθέτηση πασσάλων και στηριγμάτων που θα ετοποθετούντο στο ίδιο τεμάχιο. Οι ηλεκτρικές γραμμές θα ευρίσκοντο σε ύψος 40 ποδιών πάνω από το έδαφος.

30 Σύμφωνα με το άρθρο 31 του περί Ηλεκτρισμού Νόμου, Κεφ. 170 και το άρθρο 42Α του περί Αναπτύξεως Ηλεκτρισμού Νόμου, Κεφ. 171, ζητήθηκε από την εφεσείουσα η συγκατάθεσή της για την προτεινόμενη εγκατάσταση των πασσάλων και της πορείας της προτεινόμενης ηλεκτρικής παροχής στο κτήμα του γείτονα της. Η εφεσείουσα όμως απέρριψε την πρόταση αυτή.

35 Μετά την άρνηση της εφεσείουσας η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου, με βάση τις εξουσίες που της παρέχει ο περί Ηλεκτρισμού Νόμος, Κεφ. 170 και ο περί Αναπτύξεως Ηλεκτρισμού Νόμος, Κεφ. 171, ζήτησε τη συγκατάθεση του Επαρχου ώστε να προχωρήσει να προχωρήσει στην υλοποίηση των σχεδίων της για παροχή ηλεκτρισμού στον “καταναλωτή”.

Ο Βοηθός Έπαρχος παρέπεμψε την αίτηση στο Βοηθό Επαρχιακό Επόπτη για επιτόπια εξέταση και έκθεση με τις απόψεις του για την αιτούμενη παροχή. Ο Βοηθός Επαρχιακός Επόπτης με σημείωμά του ημερομηνίας 2/8/1989 δεν συνιστούσε την παροχή συγκατάθεσης από το Βοηθό Έπαρχο γιατί, κατά τη γνώμη του, η προτεινόμενη λύση θα απέβαινε καταστρεπτική για τα Τεμάχια 209 και 204. Εισηγείτο δε όπως οι γραμμές ακολουθήσουν την πορεία του δρόμου ώστε να μην επηρεασθή η ιδιοκτησία περιουσίας.

5

Ο Βοηθός Έπαρχος, όπως φαίνεται και όπως προκύπτει καθαρά από το σημείωμά του, της 12/8/1989, αφού εσυνεννοήθη με τον αρμόδιο υπάλληλο της Αρχής Ηλεκτρισμού, κάμνει το πιο κάτω σημείωμα:

10

“Όπως μου εξήγησε ο αρμόδιος της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου η πορεία της γραμμής είναι η πιο κατάλληλη. Δεν μπορεί να ακολουθήσει τις στροφές του δρόμου γιατί είναι υψηλής τάσης και προκύπτουν θέματα ασφάλειας.”

15

Εστάλη δε στο Βοηθό Επαρχιακό Επόπτη Πέρα Πεδίου για επανεξέταση και ο οποίος, αφού επανεξέτασε την υπόθεση, και πάλι απέρριψε την εισήγηση με το εξής σημείωμα:

“Έχω προβεί σε νέα επιτόπια εξέταση. Εφόσον η πορεία του δρόμου αποκλείεται για τεχνικούς λόγους, θα μπορούσε να ακολουθηθεί η πορεία του δημόσιου αγωγείου που εφάπτεται του βόρειου συνόρου του τεμαχίου 207. Σ’ αυτή όμως την περίπτωση θα πρέπει κατανάγκη να αποκοπεί αριθμός πεύκων, σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος.”

20

25

Από το τελευταίο σημείωμα του Βοηθού Επαρχου ημερομηνίας 22/8/1989 προκύπτει καθαρά ότι ο Έπαρχος εξέτασε όλες τις πιθανές λύσεις και κατέληξε πως η πιο ικανοποιητική ήταν αυτή που πρότεινε η Αρχή Ηλεκτρισμού. Για το λόγο αυτό την ενέκρινε. Το σημείωμα του ημερομηνίας 22/8/1989 αναφέρει:

30

“Φαίνεται ότι η πορεία που επέλεξε η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου είναι η πιο κατάλληλη τόσο για τεχνικούς λόγους όσο και για την προστασία του πρασίνου. Γι’ αυτό δίδεται συγκατάθεση με όρους.”

Πιο συγκεκριμένα, ο Βοηθός Έπαρχος παρεχώρησε τη σχετική άδεια με επιστολή του ημερομηνίας 24/8/1989, η οποία αναφέρει:

35

5 “Παραχωρώ τη συγκατάθεσή μου για τη διέλευση αγωγών ψη-
 λής και χαμηλής τάσης πάνω από το τεμάχιο 204 και την εγκα-
 τάσταση τριών πασσάλων με δύο στηρίγματα πάνω στο ίδιο τε-
 μάχιο σύμφωνα με το σχέδιο με αρ. 16612 με τον όρο ότι αν η
 10 επηρεαζόμενη γη ήθελε μελλοντικά αναπτυχθεί οικοδομικά και
 οι γραμμές και εγκαταστάσεις της Αρχής αποτελούν εμπόδιο
 στην ανάπτυξη τούτη ή στην ανέγερση οποιωνδήποτε οικοδο-
 μών η Αρχή θα μετακινήσει τις γραμμές και εγκαταστάσεις της
 με δικές της δαπάνες ή αν η Αρχή θεωρεί τούτο για λόγους τε-
 15 χνικούς ως ανέφικτο θα καταβάλει στον ιδιοκτήτη δίκαιη απο-
 ζημίωση που σε περίπτωση διαφωνίας θα καθοριστεί από το
 αρμόδιο δικαστήριο.”

Εναντίον της νομιμότητας της επίδικης απόφασης προβλήθη-
 15 καν ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου διάφοροι λόγοι, οι
 οποίοι μπορεί να συνοψισθούν ως εξής:

(1) Υπήρξε κατάχρηση εξουσίας, έλλειψη δέουσας έρευνας τό-
 20 σο από την Αρχή όσο και από το Βοηθό Έπαρχο και πλάνη
 περί τα πράγματα και το Νόμο.

(2) Αυθαίρετη άσκηση εξουσίας και παράβαση της αρχής της
 25 χρηστής διοίκησης και

(3) Έλλειψη αιτιολογίας.

Ως προς την κατάχρηση εξουσίας ο Δικαστής του Ανωτάτου
 Δικαστηρίου που δίκασε πρωτόδικα την επίδικη διοικητική πράξη,
 25 αφού παρέθεσε τις αρχές που επιβάλλουν την ακύρωση διοικητι-
 κής πράξης όταν διαπιστωθεί κατάχρηση εξουσίας και αφού ανε-
 φέρθη σε έκταση στη νομολογία ως προς την “κατάχρηση εξου-
 σίας” και αφού υπέδειξε πως σύμφωνα με τη νομολογία το βάρος
 απόδειξης πάντοτε βαρύνει εκείνον που ισχυρίζεται “κατάχρηση
 30 εξουσίας”, αποφάσισε πως δεν υπήρξε στην προκείμενη περίπτω-
 ση “κατάχρηση εξουσίας”.

Κατά την κρίση του πρωτόδικου Δικαστή η κρινόμενη διοικη-
 35 τική πράξη ήταν καθόλα νόμιμη και δεν εκδόθηκε για καταχρηστι-
 κό λόγο και σκοπό άλλο από εκείνο που ο Νομοθέτης θέλησε. Δεν
 υπήρξε κατά την κρίση του Δικαστή αλλότριος σκοπός και δεν
 εξυπηρετείτο οποιοδήποτε άλλο συμφέρον παρά το δημόσιο συμ-
 φέρον στην άσκηση της διακριτικής εξουσίας του αποφασίζοντος
 οργάνου.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο διαπίστωσε ότι δεν υπήρχε μαρτυρία που να υποστηρίζει τον ισχυρισμό για κατάχρηση εξουσίας και ως εκ τούτου τον απέρριψε ως αστήριχτο και ανυπόστατο. Επίσης, το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν διεπίστωσε οποιαδήποτε αυθαιρεσία ή παραβίαση της αρχής της χρηστής διοίκησης.

5

Ως προς την έλλειψη αιτιολογίας, κατά την κρίση του πρωτόδικου Δικαστή, οι προσβαλλόμενες πράξεις - αποφάσεις είναι αιτιολογημένες και η αιτιολογία συμπληρώνεται από τα στοιχεία των διοικητικών φακέλων.

Με την έφεσή της αυτή η εφεσείουσα ισχυρίζεται ότι το εύρημα του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι η αρμόδια αρχή προέβη σε δέουσα έρευνα είναι εσφαλμένο. Περαιτέρω είναι η θέση της πως και η αιτιολογία της απόφασης είναι ελλιπής.

10

Ως προς το θέμα της δέουσας έρευνας η εφεσείουσα εισηγήθηκε ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο εσφαλμένα έκρινε ότι αυτή επεκτάθηκε και σε θέματα άλλα από εκείνα που ρητά αναφέρονται στο φάκελο. Το σφάλμα, είπε, φαίνεται από το πιο κάτω απόσπασμα από την απόφαση:

15

“Ο Επαρχος ερεύνησε το θέμα με αρμόδιο της Αρχής, ο οποίος του ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι: “Δεν μπορεί να ακολουθήσει τις στροφές του δρόμου γιατί είναι ψηλής τάσης και προκύπτουν θέματα ασφάλειας.”

20

Είναι η εισήγηση της εφεσείουσας ότι δεν υπήρχε “τίποτε άλλο” που εξετάστηκε. Δεν έγινε η δέουσα έρευνα ώστε να διαφανεί η ολιγότερο επαχθής λύση.

25

Έχουμε παραθέσει πιο πάνω με κάποια λεπτομέρεια τα διάφορα διαβήματα που έγιναν από τον Έπαρχο σε συνεννόηση με τους υπεύθυνους της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου. Δεν συμφωνούμε πως η έκφραση που χρησιμοποίησε ο Δικαστής “μεταξύ άλλων” αποκαλύπτει πλάνη. Ο Δικαστής, έχοντας υπόψη του το διοικητικό φάκελο, τις διάφορες ενέργειες όπως περιγράφονται στα έγγραφα που είχε ενώπιόν του και έχοντας μια συνολική εικόνα των προσπαθειών και ενεργειών της διοίκησης στη διερεύνηση της καλύτερης και ολιγότερο επαχθούς λύσης προς το διοικούμενο, έκρινε ότι δεν υπήρξε έλλειψη δέουσας έρευνας. Κατά την κρίση του πρωτόδικου Δικαστή, με τον οποίο και συμφωνούμε, “τόσο η Αρχή όσο και ο Βοηθός Επαρχος, ερεύνησαν με προσοχή όλες τις υπαλλακτικές και ολιγότερο ζημιολογικές λύσεις μέσα

30

35

στα επιτρεπτά και τεχνικά ορθά πλαίσια και έδωσαν μια λογική λύση". Σύμφωνα με τον πρωτόδικο Δικαστή πως η αρχή δεν παρέλειψε να διερευνήσει τις διαζευκτικές πιθανότητες για την υιοθέτηση της λύσης που θα εξυπηρετούσε το σκοπό και θα ήταν παράλληλα η ολιγότερο επαχθής λύση.

5 Ο ισχυρισμός για παραβίαση των αρχών της χρηστής διοίκησης είχε ακόμα ένα σκέλος. Σύμφωνα με τον ισχυρισμό της εφεσείουσας ο Έπαρχος, στην άσκηση της διακριτικής του εξουσίας να συγκατατεθεί στην πορεία των ηλεκτρικών γραμμών μέσα από το κτήμα της, είχε αλλότριο σκοπό και συγκεκριμένα ότι ήθελε να ευνοήσει τον ιδιοκτήτη γειτονικού κτήματος. Διαφάνηκε κατά τη συζήτηση ότι η εισήγηση βασίστηκε σε εσφαλμένα δεδομένα λόγω της συνωνυμίας του ιδιοκτήτη γειτονικού κτήματος με άλλο πρόσωπο. Δεν τέθηκε κανένα στοιχείο που να υποστηρίζει τον ισχυρισμό για 15 εύνοια. Και ο λόγος αυτός απορρίπτεται.

Ως προς την αιτιολογία, έχουμε εξετάσει με κάθε δυνατή προσοχή τις εισηγήσεις της εφεσείουσας. Δεν συμφωνούμε πως δεν υπάρχει αιτιολογία. Εξετάζοντας το διοικητικό φάκελο της υπόθεσης βλέπουμε, χωρίς καμιά δυσκολία, πως σε κάθε βήμα του ο Έπαρχος και για κάθε επιλογή του προσδιόριζε τους λόγους που τον οδηγούσαν στην απόφασή του. Και στην τελική του απόφαση, που είναι και η επίδικη απόφαση που ζητείται η ακύρωση, υπάρχει πλήρης και καθαρή αιτιολογία. Πέρα από αυτό, η αιτιολογία συμπληρώνεται από όλα τα άλλα στοιχεία που υπάρχουν στο φάκελο. 20 Εύκολα διαπιστώνει κανείς τους λόγους για τους οποίους ελήφθη η επίδικη απόφαση, γιατί προτιμήθη η μια λύση από την άλλη και ποιά στοιχεία εβάρυναν στην κρίση του Βοηθού Επαρχου. Τελικά, και με την έγκριση της προτεινόμενης λύσης, ο Βοηθός Έπαρχος έθεσε τέτοιους όρους που να διασφαλίζουν όσο είναι δυνατό τα οικονομικά και άλλα δικαιώματα ιδιοκτησίας της εφεσείουσας. 25 30

Για τους πιο πάνω λόγους η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.